

Izdavatelj in odgovorni urednik:
JAKOB DIMNIK,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 19. Ljubljana, 1. vinotoka 1897. XXXVII. leto.

Vsebina: Štefan Primožič: O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem. — Odkritje Tomšičeve spominske plošče. — Samopomoč. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Listek upravnikov.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“.

O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem.

IV.

9. Krajevno-osebni zistem. (Status.)

Odveč bi bilo po izvrstnem govoru gospoda deželnega predsednika (vide „Učit. Tov.“ št. 14. in 15.) nadrobneje gori imenovani plačilni zistem še utemeljevati. Iz vsega njegovega govora o uredbi učiteljskih plač odseva temeljito poznanje naših nesrečnih plačilnih razmer, ki so tako usodepolne tudi za pedagogiško-didaktiški razvoj naše šole. Velja le krajevno-osebni zistem natančneje razložiti.

Po tem zistemu imajo vse učne osebe jednake službenestarosti jednako plačo, naj si bodo tu ali tam. Le za kraje, kjer so življenske in druge razmere nadnormalne, ustanovljene so posebne lokalne doklade, katere dotični gotovo rabijo. Take doklade so tudi iz pedagogiško-didaktičnih razlogov potrebne; brez njih bi ostale marsikatero šole v takih krajih brez učitelja.

Krajevno-osebni zistem je pa tudi najidealnejši status, ker ustreza naši pglavitni terjatvi: plača naj se ravna po službenih letih.

Še besedo o službah 1. in 2. vrste. Le-te smo proizvedili iz temeljne določbe o naših plačah, iz § 55. državnega ljudsko-šolskega zakona ter dokazali tudi potrebo, da obstajajo.

Kdo bi pa prišel v službo 2. vrste? Pred vsem mlad začetnik, kateremu je treba šole in prakse, da je popolen. Prav je torej, da dobi taisti manjšo plačo. V 2. plačilni vrsti bi tudi lahko ostal vse svoje žive dni. To pa ne bi bilo prav. Kadar je kdo v svoji stroki dozorel, sodi na drugo mesto. Da si tedaj poboljša svoje stanje, prosil bo za službo 1. vrste: na jednorazrednico ali kam drugam. Na ta način si pridobimo primerno razdelitev učnih oseb na mesta, kamor sodijo po svoji zmožnosti in skoraj menim da bodo izginili novinci iz jednorazrednih šol.

Velika večina učiteljic bode pa ostala v 2. plač. razredu. To tudi ni nikaka krivica. Gotovo bodo službe 2. vrste vsaj tako plačane, kakor so dosedaj gospodične koleginje, če ne bolje. Deželi mora biti gotovo na tem, da ima zadostno število učnih oseb. No, učiteljic je pa sedaj menda vendar — zadostno število, med tem ko se zadnjih 10 let opaža pomanjkanje moških, ki utegne usodepolno postati! Že ta praktiški ozir, če se neče že financijelnega in postavnega upoštevati, govori za to.

Ločijo naj se torej po že danih načelih vsa učna mesta v 2. plačilni vrsti; vsaka izmed njih naj pa ima svoj status, v katerem se po preteku vsakih 5 let pomakne v višji plačilni razred.

10. Načrt, po katerem naj bi se uredile učiteljske plače na Kranjskem.

Vsled tega načrta bi bili razveljavljeni nastopni §§: 19, 21, 23., 40. dež. šol. postave z dné 29. mal. travna 1873. l., dalje §§ 2., 3., 4. (izjemši ali 3) 5. postave z dné 29. listopada 1890. l. in § 41. postave z dné 30. mal. travna 1886. l.

A. Splošne določbe.

I. Plače učnih oseb se ravnaajo po službenih letih.

II. Za kraje, kjer so življenske in druge potrebe nadnormalne, se pripoznajo učnim osebam krajevne doklade, ki se računajo v pokojnino po onem znesku, kakoršnega uživa dotičnik ob času svojega upokojenja.

III. Vsled določil § 55. drž. šolske postave z dné 14. vel. travna 1869. l. drž. zak. št. 62 razdele se vsa učna mesta v 2 plačilni vrsti. Vsaka plačilna vrsta tvori zase poseben status, v katerem se dotične učne osebe od 1. dné naslednjega meseca, v katerem so prebili izpit učne vsposobljenosti, vsakih 5 let nepretrganega in z dobrim uspehom

združenega delovanja na kakšni javni ljudski šoli šestkrat pomaknejo v višji plačilni razred.

IV. Plačilne stopnje 1. vrste so: 500, 600, 700, 800, 900, 950, 1000 gld.

Plačilne stopnje 2. vrste so: 500, 550, 600, 650, 700, 750, 800 gld.

V. Lokalna doklada znaša za službe 1. vrste: v 1. krajevnem razredu 300 gld. v 2. 200, v 3. 100 in v 4. 50 gld.

Za službe 2. vrste: v 1. krajevnem razredu 150 gld., v 2. 100 in v 3. 50 gld.

VI. Opravilna doklada za šolske voditelje znaša:

1.) na jednorazrednicah po 5letnem zadovoljivem službovanju na isti šoli 50 gld.

Ako je na jednorazrednici število šolo obiskujočih otrok v treh zaporednih letih nad 100, je nakazati učitelju takoj opravilno doklado 50 gld. Le ta se pod istimi pogoji po 5letnem zadovoljivem službovanju na isti šoli poviša na 100 gld.

Ako je kje jednorazrednica, ki bi štela v treh zaporednih letih nad 160 učencev, dobiva učitelj takoj 100 gld. opravilne doklade.

2.) na dvo- in trirazrednicah 100 gld.

3.) na štirirazrednicah 150 gld.

4.) na pet- in večrazrednih šolah 200 gld.

VII. Vsak šolski voditelj ima pravico do naturalnega stanovanja, obstoječega iz 3, najmanj pa 2 sob z najmanjšo skupno ploskovino 60 m², dalje iz kuhinje, jedilne shrambe, kleti, podstrešja in drvarnice. Stanovanje mora biti zdravo in v dobrem stanu ter slikano. Njegovi sestojni deli morajo biti zvezani in ne v raznih delih dotične hiše raztreseni. Ob pomanjkanju naturalnega stanovanja plačevati ima šolska občina šolskemu voditelju lokalno doklado dotičnega kraja za stanarino.

VIII. Tudi drugim učnim osebam se principijelno pripozna naturalno stanovanje in sicer učnim osebam 1. vrste kolikor moč tako, kakor šolskim voditeljem, učnim osebam 2. vrste pa soba s kabinetom, ali vsaj jedna soba z najmanjšo ploskovino 30 m² in drvarnico.

Kjer nimajo te učne osebe naturalnega stanovanja, dobé stanarinski prispevek in sicer

v	I.	II.	III.	IV.
krajevnem razredu na leto goldinarjev avstr. velj.				
učne osebe 1. vrste	150	100	50	25
učne osebe 2. vrste	75	50	25	25

Polovico tega doneska naj plačuje deželni šolski zaklad, polovico pa dotična šolska občina.

IX. Provizorični učitelji (učiteljice) dobivajo letno remuneracijo 350 gld., lokalno doklado in stanovanje oziroma stanarinski prispevek učnih oseb 2. vrste v dotičnem kraju. Provizorični učitelji brez spričevala učne vsposobljenosti se smejo nastaviti le na večrazredne ljudske šole. Dohodke jim je nakazati za nazaj in sicer od dneva, s katerim so nastopili službo.

X. Predstoječa določila veljajo povsem tudi za osobje na meščanskih šolah, katerim se daje razun teh 200 gld. letne doklade, ki se v pokojnino računui. Opravilna doklada ravnateljv na meščanski šoli znaša 200 gld. na leto.

XI. Iz 3% interkalarija se zistemizujejo mesta okrajnih nadomestnih učiteljev. Ako še nimajo spričevala učne vsposobljenosti, se smejo le na večrazrednicah vporabljevati. Njih službeno mesto določi deželni šolski svet po zaslišanju okrajnih šolskih svetov.

XII. Kadar poučujejo učitelji (učiteljice) ljudskih in meščanskih šol vsled naloga okrajne šolske oblasti kak nezapovedan učni predmet, jim gre 20 gld. letne remuneracije za vsako tedensko učno uro.

XIII. Učiteljice ženskih ročnih del, ki niso razredne učiteljice in ki imajo spričevalo učne vsposobljenosti za poučevanje ženskih ročnih del, dobé na leto 20 in po 10letnem zadovoljivem službovanju 25 gld. remuneracije za vsako učno uro. Učiteljicam brez spričevala gre pa letna remuneracija 10 oziroma 15 gld. od vsake tedenske učne ure.

XIV. Zasilni učitelji dobivajo nagrado in sicer za vsako učno uro 20 in po 10letnem zadovoljivem službovanju 25 gld. na leto.

XV. Pomožne in zasilne učne osebe nimajo nikake pravice do penzije.

B. Nadrobne določbe.

XVI. Službe 1. vrste so:

- 1.) Vsa nadučiteljska mesta,
- 2.) vsa učiteljska mesta na deških šolah, ali razredih v krajih, kjer so srednje šole,
- 3.) vsa učiteljska mesta na jednorazrednicah,
- 4.) še po jedno učno mesto na mešanih 3- in 4razrednih in še po 2 mesti na mešanih petrazrednih ljudskih šolah. Ako bi bilo na kaki po spolu mešani ljudski šoli več kakor 5 učnih mest, morata biti $\frac{2}{3}$ vseh njih službe 1. vrste.

XVII. Ostale službe so 2. vrste.

XVIII. Službe, navedene pod XVI. 4.) se smejo stalno namestiti le z moškimi učnimi osebami. Za podelitev ostalih služb je pa mero-dajen § 15. deželne postave z dné 29. mal. travna 1873. leta dež. zak. št. 21.

XIX. V svrhu določitve lokalnih doklad in stanarine, oziroma stanarinskega prispevka se uvrste:

- 1.) Deželno stolno mesto Ljubljana v 1. krajevni razred;
- 2.) v 2. krajevni razred kraji, kjer so večje uradnije, letovišča ali zdravišča s posebno draginjo;
- 3.) v 3. krajevni razred kraji, kjer so manjše uradnije, ali ki so letovišča ali zdravišča;
- 4.) v 4. krajevni razred vse ostale kraje.

C. Prehodne določbe.

XX. Po predstojecih določenih sestaviti se imata 2 statusa, pri katerih je računati vsa službena leta od prvega nastopa službe po pridobitvi zrel. spričevala. Po teh je uvrstiti:

V plač. razred 1000 gld. ozir. 800 gld. učne osebe, ki služijo že 35 let

"	"	"	950	"	"	750	"	"	"	"	"	"	30	"
"	"	"	900	"	"	700	"	"	"	"	"	"	25	"
"	"	"	800	"	"	650	"	"	"	"	"	"	20	"
"	"	"	700	"	"	600	"	"	"	"	"	"	15	"
"	"	"	600	"	"	550	"	"	"	"	"	"	10	"
"	"	"	500	"	"	500	"	"	"	"	"	"	"	"

vse učne osebe, ki imajo spričevalo učne vsposobljenosti, pa še ne služijo vsega skupaj 10 let.

V višji plačilni razred pa stopi učna oseba, kadar bi imela po sedaj veljavnih določbah dobiti naslednjo starostno doklado.

Ako bi kje kaka učna oseba imela po novih določbah dobiti manj kakor sedaj, dovoli se ji do poravnave osebna doklada.

Štefan Primožič.

Odkritje Tomšičeve spominske plošče

na Vinici dne 8. kimovca 1897.

brali smo se prav ob meji slovenske naše domovine, kjer šumi v široki strugi obmejna Kolpa, ki se vije kot svetel pas ob koncu belokranjskega sveta in ob pričetku bratske zemlje hrvaške. Ta pas se vije ob jednom telesu, kar se je pokazalo že večkrat, tako tudi pri zadnji, lepi Tomšičevi slavnosti.

Oddaljena, preprijazna, gostoljubna belokranjska Vinica še ni videla toliko krasnega slavlja, kakor dne 8. kimovca, a tudi toli odličnega rodoljubnega slovenskega in hrvaškega občinstva niso še vsprejela in pozdravila poštena belokranjska srca na lepi svoji lasti, kakor ob odkritju Tomšičeve spominske plošče — bilo je to odkritje lep, velik naroden praznik v osuhljeni, od sveta ločeni Beli Krajini! Vinica je odela praznično krilo: okrasila se je s slavoloki, mlaji in narodnimi

zastavami in s streljanjem s topiči je pozdravila došle goste, ki so prikorakali v vas z vrlo izvežbano črnomeljsko godbo na čelu.

Po slovesni sv. maši, katero je daroval viniški župnik g. Jurij König in pri kateri so peli učitelji Belarjevo mašo „Večni oče v visokosti“, smo se zbrali ob lepo okičeni viniški ljudski šoli k odkritju spominske plošče. Bilo je toliko sveta — da govorimo v belokranjskem govoru — da se je vse trlo! Ko je odpelo v mnogobrojnem številu zbrano učiteljstvo Jenkovo „Molitev“, je stopil na govorniški oder ljubljanski učitelj E. Gangl ter je govoril tak-le slavnostni govor:

Dragi rojaki! Cenjene tovarišice! Mili tovariši!

Prvič je danes, da praznuje narod slovenski tako slavnost na belokranjskih tleh. Širom naše slovenske domovine so se vršile jednake slavnosti večkrat že: shajali so se rodoljubi od vseh strani, da so odkrivali zaslužnim možem našim spominske plošče kot majhno, oskromno plačilo njihovemu blagotvornemu delovanju in pa zato, da spoznajo tujci, ki obiskujejo leto za letom razne kraje lepe naše domovine, imena odličnih slovenskih mož, ki so zagledali luč sveta večinoma pod slamnatimi strehami — v ubornih kmetijskih hišah.

A o belokranjski zemlji se ni čulo ničesar ali vsaj jako malo! Ločen od sveta je obdeloval Belokranjec košček zemljice, lepo svojo vinsko gorico, pa se ni menil, kaj se vrši tam daleč v širokem svetu. Saj mu je bil tuj ta svet: zastirali so pogled njegov vanj visoki vrhovi naših gorá, ki stoje ob meji Bele Krajine, ločili so ga od tujih krajev, kjer kipi življenje, raste blaginja, cvete obrt in trgovstvo, procvita veda in umetnost, ti šumeči, zeleni valovi naše živopene Kolpe! In ta pozabljeni belokranjski svet sameva takisto še dandanes, a niti onih s sodi in kipečim vincem napolnjenih voz ni več, ki so ropotali po belih naših cestah, niti onih živih, pristno narodnih popevk ni več, ki so razvnmala srea, grele dušo, budile veselje in prijateljstvo — gole stoje naše vinske gorice, od vsakoletnih neviht okleščeno rodovitno naše polje; tako je zakovan v led glavni in jedini vir blagostanja našega.

In vendar: kako je lep ta naš domači, ta naš dragi belokranjski svet! Nad njim so pluli toki burnih vekov, ko je pojila tla kri naših pradedov, ki so zaslanjali in branili z življenjem lastnim prihod brezdušnih sovragov v naše kraje! Ta zemlja je pila našo kri, in ti valovi obmejne Kolpe so tekli časih krvavi!

Pa vendar je zapuščen ta v zgodovini hudih turških bojov ovekovečeni svet. Drugod je preprežena zemlja z železniškim tirom: proga križa progo, pri nas pa ni še zabrlizgal železniški stroj, in sam Bog ve, če ga bodo začuli naših vnukov vnuki!

Obupaval je Belokranjec, toda obupal ni. Mnogoteri je bil prisiljen, da je ostavil rodno zemljo, ter šel iskat kruha sebi in družini svoji v tujino. Obupni oče pusti slabim ženskim rokam deco in dom, sam odide preko morja, da si reši z žuljavo roko posest in ohrani po očetu podedovani dom. A v teh naših domeh je bila rojena že mnogo-tera bistra glavica, ki si je razbistrila in obogatila znanje z velikim naporom, ob ubožtvu in stradanju v srednjih in visokih šolah ter tako delovala vse svoje žive dni v čast in ponos najožjih rojakov svojih. Našteli bi lahko dokaj imen, ki pričajo, da nima Belokranjec samo plemenitega, mehkega, gostoljubnega srca, nego da ima tudi zdrav, trezen razum, ki je ustvaril velika in lepa dela na različnih poljih človeškega znanja.

In tako smo se zbrali danes, da izkažemo zasluženost čast jednemu svojih najboljših, najdelavnejših rojakov, da poslavimo s to slavnostjo njegov spomin in ime njegovo.

Ivan Tomšič je, ki mu velja to slavlje!

Bilo je dne 4. grudnia 1838. leta, ko se je rodil Ivan Tomšič na Vinici. Na tem kraju, kjer se dviga sedaj to lepo šolsko poslopje, je zaplapolala luč njegovega življenja. Tu je učiteljeval tiste čase oče njegov, Bernard Tomšič, ki počiva na viniškem pokopališču. Bernard Tomšič je bil sam pisatelj, ki je dopisoval raznim slovenskim in nemškim časopisom. Ivanov oče je bil vesten, marljiv in strog učitelj ter je vzgojil svoja sinova Ivana in Ljudevika najbolje. Izvestno pa je vplivala na Ivanovo mlado dušo ta krasota lepega belokranjskega sveta, prijazna Vinica s svojim temnim, starim gradom, ob katerem se vije v široki strugi Kolpa, na katere drugem bregu se prostira dolga, jednakolična ravan bratske zemlje hrvaške. Vse to čarobno stvarstvo božje je zbudilo v njem gorko ljubezen do rodne zemlje in do matere besede, katere ni zatajil nikdar, tudi v najresnejših in najburnejših časih, katere ni razvnel vedno bolj in bolj samo v svojem srcu, nego tudi v srcih mladine slovenske.

Na Vinici je dovršil 1. in 2. razred ljudske šole, potem je prišel v Ljubljano, kjer je končal svoje učenje leta 1860. Prva služba njegova je bila v Trziču na Gorenjskem, kjer je učiteljeval 8 let, potem se je pa preselil v Ljubljano na normalko ali sedanjo c. kr. vadnico. Od leta 1868. pa do zadnje bolezni, ki ga je položila v grob, je deloval neprestano na tem zavodu kot izvrsten učitelj, proste ure pa je uporabljal v spisovanje knjig in v urejevanje svojega lista „Vrtca“. Poleg tega je bil delaven odbornik raznim narodnim društvom in občinski svetovalec ljubljanski ter c. kr. okrajni šolski nadzornik za ljubljansko okolico.

Več, kakor s svojo ljubeznivo, iskreno besedo v šoli, je storil s peresom, ki se mu ni skrhalo nikdar. Do najtemnejših globočin je

proučil mlade, neizkušene otroške duše, zatorej je tudi največ pisal „nežni slovenski mladini“. Velikansko, neminljivo delo njegovih rok je „Vrtec“, časopis s podobami za slovensko mladino, ki ga je ustanovil sam ter ga 23 dolgih let — do svoje smrti — urejeval in pisal. In „Vrtec“ je dandanes najboljša knjiga, s katero se naslaja naša šolska mladež, po kateri poseže rad tudi odrasel človek, da se zatopi ob izbranem berilu v one srečne čase, ki je živel sam brezskrbne dni svoje mladosti. „Vrtec“ so zalagali s svojimi spisi najboljši pisatelji slovenski; tako so odprli mladim srcem neizčrpen vir zlatih nauk in zakonov, ob katerih se živi, krepi in plemeniti otroška duša. Največ pa je delal Tomšič za svoj list sam. Odpri katerikoli letnik, malone na vsaki strani najdeš spis Tomšičevega peresa. Celo takrat, ko je že gledal Tomšič smrti v lice, ni dal „Vrtca“ iz rok, dokler mu ga ni iztrgala sama. In tako se je zgodilo, da si je pridobil „Vrtec“ ogromno množico zvestih prijateljev, ki so mu podporniki tudi po smrti ustanoviteljevi.

Ko bi ne storil Tomšič ničesar drugega, kakor zalagal in izdajal „Vrtec“, bi si ovekovečil ime. Ali poleg „Vrtca“ je izdal mnogo drugih knjig — vsega skupaj do 30 — dopisoval je „Šolskemu Prijatelju“, „Zgodnji Danici“, „Učiteljskemu Tovarišu“, „Slovenskemu Glasniku“, „Primorskemu Ilirjanu“, „Primorcu“, „Novicam“ in „Besedniku“, 18 let pa je sestavljal za letopise „Matiice Slovenske“ bibliografijo slovensko.

Kmetiškemu ljudstvu je spisal knjigo o sadjereji in poljedelstvu, slovenski mladini pa je podaril „Zlate orehe“, „Prirodoslovje“, „Voščilno knjižico“, „Gledališke igre“ in mnogo in mnogo enakih knjig in knjižic.

Iz teh kratkih podatkov je razvidno, da so bile Tomšiču sveto vodilo zlate besede pesnikove:

Dolžan ni samo, kar velewa mu stan,

Kar more, to mož je storiti dolžan!

To izredno njegovo delovanje v šoli in na književnem polju je pripoznal in odlikoval presvetli cesar sam, ko mu je podaril leta 1883. zlati križec za zasluge. In resnično je zaslužil Tomšič to najvišje odlikovanje, saj je delal vse svoje žive dni v srečo naroda slovenskega in mladine slovenske.

Z lastno pridnostjo, z jekleno voljo se je popel Tomšič na častno mesto. A ostal je vedno oskromen in preprost: ohranil je ono veselost, odkritosrčnost, dobrohotnost, ki diči vsakega Belokranjca. Utrudilo pa ga je končno težko, neumorno delo. Vsklila mu je v zdravem, lepem telesu kal neozdravljive bolezni, ki ga je priklenila na posteljo ter mu po velikih mukah, po hudem trpljenju končno prestrigla nit življenja.

Bilo je to 17. malega travna 1894. leta.

Koliko je bil priljubljen Tomšič, je pokazal njegov sprevod. Dasi je takrat kar lilo, se je zbralo ob njegovi krsti veliko število tovarišev ljubljanskih in okoliških, spremil ga je k poslednjemu počitku župan ljubljanski z občinskimi svetovalci, ravnatelji in profesorji srednjih šol, odborniki mnogih društev, učenci in učiteljiščeniki s svojimi profesorji ter mnogobrojna množica drugega občinstva.

Od takrat so pretekla tri leta . . . In danes smo se zbrali od vseh strani, da mu odkrijemo prav ob meji naše slovenske domovine na rojstveni hiši spominsko ploščo.

Ivan, ki zaslužiš lepše slavlje, oprosti nam, da te slavimo tako preprosto! Storili smo, kolikor nam je bilo moči: Ime tvoje smo zaklesali v trdi kamen, in kakor ga ne izpere in ne zabriše niti vihar niti nalive, takisto nam ne iztrga niti pozabljivost niti bežeči čas spomina tvojega iz hvaležnih src naših, ki smo se nekda v dobi mladih svojih let naslajali ob plodovih duha tvojega. A narod naš in tvoj te je zapisal v zgodovino svojo in te uvrstil med može, ki so prvaki njegovi, in ta narod te ne pozabi nikdar! In ti tvoji rojaki, ki so se zbrali z nami v češčenje tvojega spomina, bodo dan za dnem čitali tvoje ime na črnem kamenu in budili ponos v srcih svojih in budili ljubezen do rodne zemlje in bodo skušali biti jednaki tebi, Ivan Tomšič — ti vrli sin zemlje belokranjske!

In kdorkoli pride tod, vsak znaj, kako mu je bilo ime, ki se je rodil v tej vasi, pa ki je zaslovel preko naših mej med vsem narodom slovenskim — zatorej padl, zavesa!

Spominu tvojemu, Ivan, bodi in ostani večna slava, slava, slava!

Ko se je poleglo viharo odobravanje in navdušeni slava-klici, je zasvirala črnomeljska mestna godba cesarsko pesem. Med slava-klici spominu prezaslužnega Tomšiča je pala zavesa z zidu, in pokazala se je črna marmornata spominska plošča z zlatim napisom: V tej hiši se je rodil dne 4. grudna 1838. l. Ivan Tomšič, učitelj, pesnik in pisatelj slovenski. Postavilo „Belokranjsko učit. društvo“ 1897. leta. — Ko je odsvirala črnomeljska mestna godba cesarsko pesem, so odšli Tomšičevi slavitelji na pokopališče ter so položili lep venec na grob očeta Ivanovega, Bernarda Tomšiča, ki je deloval kot učitelj in pisatelj slovenski. Učitelji so zapeli tu nagrobnico „Nad zvezdami“.

Potem smo se sešli v gostilniških prostorih gosp. P. Maliča k banketu. Tu se je izpregovorila mnoga navdušena napitnica. Zbrane goste je pozdravil nadučitelj viniški, gospod Fran Lovšin, ki je pripomogel s tovarišem svojim, gospodom J. Brgantom največ, da se je vršila slavnost tako krasno ter je pozval navzoče, da nazdravijo presvetlemu vladarju kot zaščitniku in pospeševatelju ljudskega šolstva. Nadučitelj z Iga, gosp. Fr. Ks. Trošt je govoril v imenu učiteljstva ljubljanske okolice, kjer je deloval Tomšič kot okr. šol. nadzornik ter je napil navzoči in odsotni rodbini Tomšičevi. Za

napitnico sta se zahvalila presrečno gg. Tomšič in Petrovšič, oba sorodnika pokojnega Ivana Tomšiča. Zatem je govoril g. E. Gangl. Načrtal je v kratkih obrisih delovanje slovenskega učiteljstva ter ga primerjal delovanju hrvaškega učiteljstva, ki simpatizuje povsem z nami. Napil je hrvaškemu naprednemu učiteljstvu. Za zdravico se je zahvalil v navdušenih besedah učitelj iz Bosiljevega, gosp. V. Hibšer ter je nazdravil bratskemu slovenskemu učiteljstvu. Imenom ljubljanskega učiteljstva se je oglasil k besedi učitelj g. J. Režek, je povdarjal zasluge, ki si jih je stekel Tomšič zlasti kot vzgojevalec, budeč v učnih urah ljubezen do domovine in materine besede ter je napil domoljubni slov. mladeži in nje zavetiščem „Sloveniji“ in „Triglavu“. Zahvalil se je za napitnico „Slovenijan“ g. Jeršinović, ki je izjavil, kako simpatizujejo slov. visokošolci s slov. učitelji. Nazdravil je zavednemu in naprednemu slov. učiteljstvu. Kot pooblaščenec „Slovenske Matice“ je povdarjal gospod E. Gangl zasluge, ki jih ima pokojni Tomšič za ta naš prvi literarni zavod, nakar je napil učitelj g. Fr. Gregorač v krepih besedah zavednosti in napredku našega učiteljstva. Ko je še govoril v imenu Hrvatov predsednik „Čitaonice“ v Bošiljevu, gosp. Pupič, je zaključil g. Fr. Lovšin vrsto napitnic. Med obedom je svirala neprestano vrla črnomeljska godba, grmeli so topiči, in vladala je neprisiljena, odkritosrčna veselost.

Došli so ti-le pozdravi od Tomšičevih častilcev:*)

Črnomelj: Iz srca obžalujem, da mi ni mogoče vsled bolezni udeležiti se slovesnega odkritja spominske plošče slavnemu Tomšiču, mojemu kolegi in mnogoletnemu prijatelju. Bog živi zbrano učiteljstvo, ki slavi moža-pedagoga, pisatelja, učitelja! — C. kr. okr. šolski nadzornik Jeršinović.

Kranj: Slava Tomšičevim častilcem! — Žumer.

Krško: Slava odličnjaku našega stanu in srčen pozdrav zbranim tovarišem. — Pedagogičsko društvo.

Ljubljana: Rodoljubom, slavečim spomin vzornega učitelja in prijatelja mladine, postavivšega si z „Vrtcem“ monumentum aere perennius, pošilja iskrene pozdrave župan Hribar.

Ljubljana: Slava spominu Ivana Tomšiča, jeklenemu značaju, najmarljivejšemu delavcu v prosep narodne probuje. Vsem zbranim častilcem srčni pozdrav. — Vitez Bleiweis-Trsteniški.

Ljubljana: Častilcem vzglednega šolnika in pisatelja pošilja najlepše pozdrave — Pisateljsko podporno društvo.

*) Pozabil je pa Tomšiča sedanjí urednik „Vrtcev“! Pis.

Pravijo, da tudi „Slovenec“ ni omenil niti z jedno besedo te lepe slavnosti slovenskega učiteljstva; kedar se mu pa nudi prilika, udariti po učiteljstvu, takrat pa piše z razprtím in debelim tiskom, s pikami, pomišljaji in klicaji tudi po dve strani dolge uvodne članke. Ured.

Ljubljana: Zgodovina slovenskega šolstva je zgodovina mož, ki so vplivali s svojim delovanjem na njega razvoj. Slava naprednemu in svobodomiselnemu slovenskemu učiteljstvu, ki proslavlja može, katerih imena so spojena tesno z zgodovino našega razvitka. Le složno naprej! — Dimnik.

Ljubljana: Gromovit živijo zbranim slaviteljem Tomšičevim! — Frančišek Kokalj.

Ljubljana: Slava Tomšičevemu spominu in njega častilcem! — Sič, Gorjup, Janežič.

Mengeš: V duhu z Vami, častilci, slavi spomin po zapuščini nesmrtnega mladolinjuba tudi učiteljsko društvo Kamniškega okraja. — Letnar, predsednik.

Mozirje: Slava Tomšičevemu spominu! Živili njega častilci! — Prof. Orožen, Krulec, Kocbek.

Radovljica: Vrlemu možu v spomin in njega slaviteljem kliče: Slava! — Radovljiško učit. društvo.

Št. Jernej: Osebnost sem zadržan, udeležiti se slavnosti odkritja Tomšičeve spominske plošče — sprejmite moj pozdrav! — Iv. Sajč.

Št. Pavel: Tomšiču večen spomin. Živeli njega slavitelji! — Franjica Zei, Pečovnik, Tratar.

Trebnje: Slava vrlemu sinu Belokranjcev! Njegovim častilcem presrečni: Živeli! — Antonija Petrovčič, Alojzij Jerše.

Trebnje: Slava Ivanu, slava častilcem! — Fran Tomšič.

Zagreb: Prijaznemu povabilu k slavnosti v slavo mojega nepozabnega brata Ivana se ne morem odzvati. Ta dan — slovesen in vesel za slovenski narod in slovensko učiteljstvo — je zame le tožen, neopisno žalosten. Vsak grmič, vsako drevesce, vsaka travica, vsak kamenček na Vinici bi me spominjal mojega Ivana in mi zbujal in obnavljal žalost. Hvala Vam torej na povabilu, večna slava mojemu Ivanu, slava in hvala tudi vsem njegovim prijateljem in častilcem! Srčen pozdrav in hvala vsem udeležencem slavnosti! — Ljudevik Tomšič.

Zagreb: Hrvatski pedagoški-književni zbor kliče svomu bivšemu članu Ivanu Tomšiču, revnomu marniku i poborniku hrvatsko-slavenske zajednice: Slava! — Ivkanec.

Častitati moramo končno na tako lepem vspehu te slavnosti „Belokranjskemu učit. društvu“, zlasti njega vrlo delavnemu blagajniku, gosp. Fr. Štefančiču, ki si je pridobil za slavnost največ zaslug. Prepričani pa smo, da je vplivala ta oduševljena slavnost močno na preprosti kmetiški narod: zbudila mu je ponos, ojačila, razvnela rodoljubje — in to je te lepe slavnosti najlepši uspeh!

Samopomoč.

Slovenski učitelji smo se začeli zadnji čas organizovati. V ta namen nam je pa potreba denarja. Naše plače so pa prenizke, da bi zamogli zadostiti vsem potrebam. V zboljšanje našega stanja imamo že razna društva, od katerih dobivajo posamezni udje in društva sama svoje dobrote in koristi. Skrb vsakterege izmed nas bodi, da pristopi k tem društvom.

Po vzgledu čeških in dunajskih učiteljev si pa v svrhu naše organizacije pridobimo lahko tudi še drugih denarnih virov in sicer pri raznih trgovcih, obrtnikih in rokodelcih, pri katerih naročamo in kupujemo razne potrebščine zase, za svojo družino in za šolo in sicer pod pogojem, da nam tisti trgovci, obrtniki in rokodelci, katere si izberemo, odstopijo oziroma darujejo od učiteljstva skupljene svote nekaj odstotkov v namen naše organizacije. Začetek tega našega podjetja smo že storili s Petričevimi šolskimi zvezki v prid učiteljskemu konviktu. Kakor znano, se je zavezal g. Petrič, darovati jedno tretjino čistega dobička konviktu. Do danes imamo od tega dobička pri gosp. Petriču za konvikt že nad 150 gld.

Pod takimi pogoji smo pridobili tudi Kleinmayr & Ferd. Bambergovo knjigotržnico, tvrdko Fran Ks. Souvan za manufakturno blago, krojaškega mojstra Frana Kraigher-ja, Kavčič & Lilleg-ovo trgovino s specerijskim blagom, Gričar & Mejač-ovo trgovino z narejenimi oblekami, tiskarno Milič-ovo itd. Poiskali bomo pod temi pogoji tudi jedno lekarno, i. t. d.

V naslednjem podajamo p. i. učiteljstvu nekak gospodarski program. Skrb in dolžnost vsakega učitelja, učiteljice in šolskega prijatelja bodi, da po svojih močeh sodeluje pri izvrševanju tega programa, držeč se gesla: Svoji k svojim!

Gospodarski program slovenskega učiteljstva:

1. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo. Razne vrste zavarovanj s posredovanjem direktorija „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, uredništva „Učiteljskega Tovariša“ in „Popotnika“, ali zastopnikov „Slavije“. Banka daje provizijo „Zavezi“ in tistemu okrajnemu učiteljskemu društvu, kojega ud je zavarovanec.
2. **Učiteljski konvikt** v Ljubljani. V njem bodo dobivali popolno oskrb učiteljski otroci s Kranjskega; vsprejemali se bodo tudi učiteljski otroci s Primorskega, Štajarskega in Koroškega in sicer toliko, kolikor bo v razmerju s Kranjsko učiteljstvo teh kronovin pripomoglo k zgradbi. V „Učiteljski konviktu“ se bodo vsprejemali proti primerni odškodnini tudi vpokojeni učitelji brez družine in vpokojene učiteljice v popolno oskrb. Letni člani plačajo 1 gld., ustanovniki 5 gld. na leto in pokrovitelji pa 100 gld. jedenkrat za vselej. Podporni člani in dobrotniki podpirajo „Učiteljski konvikt“ z milodari — zapuščinami. — Denar sprejema društveni blagajnik, g. Jakob Dimnik, učitelj na II. mestni šoli.

3. **Jos. Petričevi šolski zvezki** v prid „Učiteljskemu konviktu“. Gospod izdelovatelj (Ljubljana, sv. Petra cesta št. 6.) daje vsako leto jedno tretjino dobička „Učiteljskemu konviktu“. (Glej oznanilo v „Učit. Tovarišu“ !)
4. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah. Učiteljstvo ima znižane cene, in vrhu tega se zabilježi v posebno knjigo še 5 % od iztržka v prid „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani. (Glej oznanilo v „Učit. Tov.“ !)
5. **Harmoniji in didaktofoni** iz tvornice Jos. Lenarčič & Co. na Vrhniki pri Ljubljani. Trdka podpira iz iztržka „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani. (Glej oznanilo v „Učit. Tov.“ !)
6. **Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem**, ustanovilo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ v spomin in proslavo na 50 letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Darove za ustanovo vsprejema uredništvo „Učiteljskega Tovariša“.
7. **Vdovsko učiteljsko društvo** za kranjsko učiteljstvo. Vsaka vdova dobiva na leto 100 gld., vsaka sirota brez očeta do 19. leta 25 gld. in sirote brez očeta in matere pa po 50 gld. pokojnine. Vstopnina znaša toliko goldinarjev, kolikor let je star tá, ki pristopa; plača se lahko v dveh letih v poluletnih obrokih. Letnina znaša za samce 4 gld., za oženjene pa 6 gld.; plačuje se do konca prosinca vsakega leta. Udnino sprejema društveni blagajnik g. Jos. Cepuder, učitelj na II. mestni šoli.
8. **Narodna Šola** podpira ubožne šole na Kranjskem z raznimi šolskimi potrebščinami. Letnina znaša 1 gld., ustanovnina pa 20 gld. Denar naj se pošilja blagajniku g. Ivanu Krulcu na II. mestno šolo.
9. **Ročni katalog**, sestavljen Štefan Primožič, založil R. Šeber, tiskar v Postojni. S popolnim imenikom kranjskega učiteljstva. Cena 40 kr. G. založnik odstopi 5 % iztržka „Učit. konviktu“ v Ljubljani.
- 10.* **Knjigotržnica Kleinmayr & Fed. Bambergova** v Ljubljani daruje od iztržka za šolske in druge knjige, muzikalije i. dr., ki jih kupijo oziroma naroče pri nji učitelji, učiteljice, šolska vodstva in krajni šolski sveti, ceni primerne odstotke za „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani.
- 11.* **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani — daje učiteljstvu blago po najnižji ceni in poleg tega daruje še 5 % od iztržka „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani.
- 12.* **Fran Kraigher**, krojač v Ljubljani (Kongresni trg) izdeluje učiteljstvu obleko po najnižji ceni ter daruje od svote za vsako pri njem naročeno obleko 5 % „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani.
- 13.* **Kavčič & Lilleg** — „Pri zlatorogu“ — trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani, darujeta od iztržka, ki jima ga da zaslužiti učiteljstvo in udje „Učit. konvikta“ iztržku primerne odstotke „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani.
14. **Samopomoč (Selbsthilfe.)** Društvo v pomoč učiteljskim vdovam na Štajarskem. Vsaki ud plača 1 gld. udnine. Vdova dobi po smrti moža toliko goldinarjev, kolikor udov ima društvo. Udnina se plačuje takoj po smrti vsakega uda.
15. **Tiskarna Miličeva** bo darovala vsako leto od dohodkov, ki jih prejme za tisek „Učit. Tovariša“, raznih knjig, letnih poročil, tiskovin i. t. d. (izvzemši uradne šolske tiskovine), ki jih naroče pri nji posamezni učitelji, šolska vodstva, krajni šolski sveti in učiteljska društva, 5 % „Učiteljskemu konviktu“.

* **Pozor!** Kdor osebno ali po kaki drugi osebi kupuje ali naročuje pri trdkah pod številko 10, 11, 12, 13 in 17, naj se blagovoli javiti, da je učitelj, oziroma član „Učiteljskega konvikta“; kdor pa naročuje pismeno ali plačuje potom poštnih nakaznic, naj blagovoli na pismo ali dopisnico, oziroma na odrezek poštnih nakaznic zapisati: **Spominjajte se „Učiteljskega konvikta“!** Ta opazka bo dotičniku zadostovala, da bo vpisal v posebno knjigo objavljenih odstotke „Učiteljskemu konviktu“.

16. **Národna tiskarna** dá vsako leto od vseh naročil, ki jih naroče pri nji posamezni učitelji, šolska vodstva, krajni šolski sveti in učiteljska društva, 5% „Učiteljskemu konviktu“.
- 17.* **Anton Krejči** — zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah — prodaje učiteljem in njih rodbinam klobuke po najnižji ceni ter daruje od iztržka 5% „Učiteljskemu konviktu“.

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Potočnik Martin, nadučitelj v Sori pri Medvodah 3.60 gld.

Učiteljski konvikt: G. Janez Gregorič po g. Fr. Koyu iz Travnika 2 K. Gdč. Avgusta Mattanovič, učiteljica v Postojni, na knj. kr. podr. št. 2 nabrala 24 K.

Za Tomšičev spomenik: G. J. Orešek, c. kr. okr. glavar v Črnomlju, 3 gld.; slavno Pedagoško društvo v Krškem, 2 gld.

Odlikovanje. Brezoviški občinski zastop je izvolil g. nadučitelja Ivana Kogejca, ki v tej občini deluje že 32 let z vidnimi uspehi, častnim občanom. Častitamo!

Novo gimnazijsko poslopje v Kranju je bilo 18. kimovca jako slovesno blagoslovljeno in izročeno svojemu namenu.

Imenovanje. Okrajni šolski nadzornik g. Jos. Kožuh v Kopru se je odpovedal službi nadzornika. Mesto njega je imenovan gosp. prof. Fran Finšgar v Kopru.

Redna seja c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 9. kimovca t. 1. Po otvoritvi seje po predsedniku so se sprejela najprej dela, ki so bila od zadnje seje sem rešena, na znanje. Pri seji so prestavili najpoprej učitelja Antona Levsteka iz štirirazredne ljudske šole v Senožečah na četrto učiteljsko mesto deske ljudske šole v Postojni in učitelja Ivana Poznika iz jednorazrednice v Ravnem dolu na jednorazrednico v Ovcjaku in sicer iz službenih ozirov. Prosto peto mesto na slovenski osemrazredni deklški šoli v Ljubljani je dobila učiteljica M. Marout, vsled tega izpraznjeno šesto oziroma sedmo mesto na imenovani šoli dobili sta učiteljici Julija Borovski in učiteljica na nemški deklški šoli Frančiška Zemle. Začasna učitelja Ivan Baraga na jednorazrednici v Besnici in Ivan Stupica na jednorazrednici v Dražgošah imenovana sta stalnim učiteljem ravno tam; učitelj na ljudski šoli v Polju, Feliks Nagu, je imenovan nadučiteljem na dvorazrednici v Vačah, dosedanji stalni učitelj v Dutovljah v sežanskem okraju, Ivan Kiferle je imenovan za učitelja in voditelja jednorazrednice v Podbrezju in učiteljica Emilija Wrus je imenovana za tretje učiteljsko mesto na ljudski šoli v Trzinu. Učitelju Ivanu Witttreichu v Srednji vasi in učiteljici Emiliji Kren dovolila se je na njihovo prošnjo izprememba njunih mest. Nadučitelj v Mirnipeči Karl Kristof je umirovljen. Nato so se razdelile ustanove Franc Metelkove in one društva za pospeševanje vrtnarstva tako-le: I. Šest Metelkovih ustanov s pogojem, da temu tudi tukajšnji knezoškofjski ordinarijat pritrdi, so dobili: 1. Viljem Gebauer, učitelj v Šmarjeti; 2. Franc Črnagoj, učitelj na Karolinski zemlji; 3. Franc Papler, nadučitelj v Borovnici; 4. Jožef Turk, nadučitelj v Spodnjem Logatcu; 5. Jožef Rihteršič, nadučitelj v Srednji vasi; 6. Jožef Zajec, nadučitelj v Velikem Gabru; II. tri ustanove društva za pospeševanje vrtnarstva dobili so: 1. Anton Požar, nadučitelj na Trati; 2. Franc Gregorač, učitelj v Metliki in 3. Ferdinand Kalinger, nadučitelj v Toplicah pri Novem mestu. — Na Krški meščanski šoli je nastopil službo kot suplent izprašani učiteljski kandidat gospod K. Humeck.

„Narodno Šolo“, katere občni zbor je bil 23. m. m., bode upravljal v bodočem društvenem letu ta-le odbor: Razingar Anton (predsednik); Dimnik Jakob (predsednikov namestnik); Krulec Ivan (blagajnik); Cepuder Josip (tajnik); Gangl Engelbert, Kecelj Alojzij, Raktelj Fran, Režek Juraj in Trošt Fran (odborniki). — Takoj za „Narodno Šolo“ je bil občni zbor „Vdovskega učiteljskega društva“. V odbor so bili izvoljeni ti-le gospodje: Režek Juraj (predsednik); Dimnik Jakob (predsednikov namestnik); Cepuder Josip (blagajnik); Kecelj Alojzij (tajnik); Čencič Jernej, Furlan Jakob, Javoršek Anton, Kleč Avgust in Žirovnik Janko (odborniki). Pregledovalci računov „N. Š.“ so gg.: Črnagoj Fran, Furlan Jakob, Kleč Avgust; „Vdovskega učiteljskega društva“ pa gg.: Črnagoj Fran, Kokalj Fran in Schiffrer Fran.

Čemu so deželni zbori? To vprašanje je rešil nedavno na nekem shodu na Viču drž. poslanec, č. g. dr. J. E. Krek; rekel je namreč svojim vernim poslušalcem, da deželni zbori drugega ne znajo, kakor davke nakladati in šole zidati. — O, uboge šole, kako velik trn v peti ste nekaterim gospodom!

Ročni katalog (zapisnik) z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem začetkom šolskega leta 1897/98. IV. letnik. Sestavil Štefan Primožič, učitelj. Cena za 100 otrok 40 kr., za 150 otrok 50 kr. V Postojini. Tiskal in založil R. Šeber. — To je naslov lično v platno vezanemu katalogu, o katerem smo govorili že v zadnji številki. Vsebina: Na notranji strani platnic „Dnevi v šolskem letu 1897/8.“ — Predgovor. — Razdelitev ur. — Šolski prazniki na Kranjskem. — Preinakljivi prazniki od l. 1898.—1906. — Ročni zapisnik za razrednega učitelja. — Ročni zapisnik za posamezne predmete. — Razdelitev ur. — Kolkovne lestvice. — Imenik ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem. Na čelu „imenika“ so člani c. kr. dež. šol. sveta kranjskega; c. kr. okr. šol. nadzorniki; zastopniki učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetih. C. kr. moško in žensko učiteljišče z obema vadnicama v Ljubljani. V „imeniku“ je označena pri vsakem službenem kraju zadnja pošta, število šolo obiskujočih otrok, če ima šola šolski vrt, če je poduk celodnevni, poludnevni ali deloma celo, deloma poludnevni, če je naturalno stanovanje (za samca, ali družino) i. t. d. — Predpisani uradni spisi. — Beležke. — Ni nam treba „kataloga“ še posebej priporočati, saj ga ta mnogovrstna in zelo praktično sestavljena vsebina sama najbolje priporoča; želimo le, da bi g. sestavitelj popolnil v V. letniku „imenik“ za vse slovenske kronovine. Podjetni in marljivi založnik g. R. Šeber je obljubil 5% iztržka „Učiteljskemu konviku v Ljubljani“. Z ozirom na to in z ozirom na praktično vrednost, „katalog“ slovenskemu učiteljstvu kar najtopleje priporočamo.

Vabilo k zborovanju „Pedagoškega društva“ dne 7. vinotoka ob 11½ uri v ra-deški šoli po nastopnem vspredu: 1. Odborovo poročilo. 2. Uvod v perspektivo s praktičnimi dokazi — razlaga predsednik Jos. Bezljaj. 3. „Kolesarsko potovanje k Plitvičkim jezerom in v Dalmacijo.“ Poročevalec Flor. Rozman. 4. Razgovor o važnih šolskih vprašanjih. 5. Predlogi. K obilni udeležbi uljudno vabi tudi goste *odbor.*

Književno naznanilo. „Pedagoško društvo“ pošlje v kratkem rokopise v tisk in zato se obrača zopet do čast. učiteljstva s prošnjo za podporo, ker tiskani stroški znašajo nad 300 gld., v blagajni pa niti ni stotaka. Tudi niso sodelovalci dobili že dve leti nikake nagrade.

Knjiga bode obsezala razen druge zanimive tvarine „Životopise odličnih srbohrvaških pedagogov“ in „risanje po ameriški metodi“ (prevod iz angleščine, katerega nam je poslal gosp. ravnatelj Schreiner z 225 slikami).

Letnina znaša 1 gld. 10 kr., cena knjigi za neude bo večja. Pri tej priliki opozorimo tudi na prej izdane knjige, katerih ima društvo še obilo v zalogi. Slov. učiteljstvo gotovo tudi nadalje ne bode zanemarjalo svojega prvega pedagoško-literarnega društva.

S kolegijalnim pozdravom

odbor.

Zahvala. Dne 8. kinovca t. l. odkrila se je spominska plošča ranjkemu Ivanu Tomšiču v Vinici. Podpisani si štejejo v sveto dolžnost slavnemu odboru, kateri je nabiral darove in izvršil slavnost tako sijajno, g. G a n g l u za slavnostni govor, vsem darovalcem, vsem prečastitim gg. učiteljem in gg. učiteljicam s Kranjskega in Hrvaškega in vsem p. n. občinstvu iz Belekrajine in bližnje Hrvaške, katero se je v tako obilnem številu vdeležilo te slavnosti in sploh vsem, ki so v gnojnem ali drugem oziru pripomogli k izvršitku tega spomenika zlasti še vrlim Viničanom, izreči najtoplejšo zahvalo! *Rodbina Tomšič.*

Državni funkcionarji in slovensko učiteljstvo. Zaveza slovenskih učiteljskih društev je letos zborovala v Celju. Zbralo se je nad 300 slovenskih učiteljev k skupnemu delu na eminentnem kulturnem polju, a ni jih pozdravil okrajni glavar in nista jih pozdravila niti okrajni šolski nadzornik za celjsko okolico, Pavel Leitgeb, niti okrajni šolski nadzornik za breški okraj, Gustav Vodusek; slednji je celo ta dan sklical uradno konferenco, tako da se učiteljstvo njegovega okraja ni moglo udeležiti zborovanja. Tako ravnanje je skrajno žaljivo za slovensko učiteljstvo in zasluži, da se ožigosa v drž. zboru.

Zrelostne preskušnje na c. kr. učiteljišču za učiteljice v Gorici so pričele pod predsedništvom visokorodnega dež. šol. nadzornika g. vit. Klodiča-Sabladoskega. Prijavilo se je 53 gojenk, in sicer: 25 domačih Slovenk (med njimi 3 Hrvatice), 20 domačih Italijank in 8 zunanjih Italijank iz Trsta. Dostalo je preskušnjo 22 Slovenk, 3 Slovenke bodo morale ponoviti preskušnjo iz jednega predmeta po dveh mesecih. Odlikovanje so gđe.: Kinkela Marija (Hrv. — Bukovac v Istri), Mesar Ljudmila (Cerkno), Muška Emilija (Rojan pri Trstu), Valentič Milica (Opčine) in Zele Margareta (Postojina).

Odstavljeni nadzornik. „Edinost“ javlja, da je naučno ministerstvo odstavilo okr. šolskega nadzornika za tržaško okolico, g. Dolinarja. Vzrokov ne navaja „Edinost“, pač pa opozarja na velikansko radost, katero je ta ukrep vzbudil v laškem taboru. Mi se tej ministerski odredbi nič ne čudimo. Ta gospoda, ki ima zdaj državno krmilo v rokah, je Slovincem nasprotna in stori vse, kar je mogoče, da nas narodno oškoduje, in da po svojih močeh pospešuje naše narodno uničenje. Hočemo videti, koliko časa bode šlo tako!

Zahvala. Podpisani direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dovoljuje s tem potom izreči svojo najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da se je IX. skupščina „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v Celju izvršila tako sijajno.

Posebno se pa zahvaljuje: Vrlemu krajevnemu odboru v Celju za obilen trud, ki ga je imel vsled prireditve glavne skupščine; slavnemu posojilničnemu ravnateljstvu, na čelu mu namestniku deželnega glavarja štajerskega, preblagorodnemu gospodu dr. Sernecu, za prepustitev vseh prostorov v ponosni palači, v krasnem „Narodnem domu“; preblagorodnemu gospodu dr. Vrečkotu, ki je stal krajevnemu odboru zvesto na strani s svetom in dejanjem; g. Antonu Mundi, za spretno vodstvo koncerta; vsem gospicam pevkam in gg. pevcem, osobito solistom: Avg. Stefančiču, Fr. Grajlandu, Fr. Serajniku in J. Pavčiču; gospici Ani Osani za lepo deklamacijo; preblagorodni gospej Adeli dr. Dečkovi, ker je blagovoljno posodila klavir ter preblagorodni gospej Četinovi za poklonitev krasnega šopka.

Presrečna zahvala tudi vsem celjskim Slovincem na blagohotnosti, s katero so sprejemali slovensko in hrvatsko učiteljstvo istersko ona dneva v starodavnem savinjskem mestecu! — Slava!

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem“
v Št. Juriju pri Kranju, dne 10. vel. srpana 1897.

Drag. Česnik s. r.
tajnik.

L. Jelenc s. r.
predsednik.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štev. 861

o. šol. sv. Na štirirazredni ljudski šoli pri Dev. Mariji v Polji je popolniti drugo učno mesto s prijemki III. plačilnega razreda, eventuelno tudi četrto učno mesto s prijemki IV. plačilnega razreda, obe mesti s prosto sobo za stanovanje v šolskem poslopiju.

Prošnje je vlagati predpisanim potom pri tukajšnjem uradu do 4. vinotoka t. l.
C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 18. kimovca 1897.

Štev. 598

m. šol. sv. Na mestni nemški dekliški šestrazrednici je stalno popolniti V. eventuelno VI. učno mesto s prejemki četrte plačilne vrste in z običajnimi pripadninami in z dostavkom, da bo imenovana učiteljica v službovanje prideljena mestni dekliški osemrazrednici.

Prosilke za razpisani mesti imajo pravilno opremljene prošnje predpisanim potom pri podpisanim šolskem oblastvu vložiti najpozneje do 15. vinotoka t. l. Na prošnje ki se vložijo po omenjenem roku, se ne bode oziralo.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 16. kimovca 1897.

Štev. 597

m. šol. sv. Na mestni dekliški osemrazrednici pri sv. Jakobu v Ljubljani je stalno popolniti mesto nadučiteljice z letno plačo 700 gld., opravilno doklado letnih 120 gld.

Prošnje je vlagati po službenem poti do 20. listopada t. l. pri podpisanim šolskem oblastvu.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 18. kimovca 1897.

Štev. 1439

o. šol. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Senožečah je popolniti izpraznjeno II. mesto z dohodki III. plačilnega razreda.

Prošnje za imenovanje učno mesto so semkaj predpisanim potom vlagati do dne 30. kimovca 1897.

C. kr. okr. šolski svet v Postojini, dne 15. kimovca 1897.

Štev. 572

o. šol. sv. Na štirirazrednici v Mengšu je stalno oziroma začasno popolniti celrto učiteljsko mesto s prijemki IV. plačilnega razreda.

Prosnje je poslati predpisanim potom tukajšnjemu uradu do 14. vinotoka 1897.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dné 28. kimovca 1897.

Zahl 776

B. Sch. R. An der einclassigen Volksschule zu Prežganje ist die Lehrstelle mit den Bezügen der vierten Gehaltsklasse und Naturalwohnung definitiv eventuell provisorisch zu besetzen.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 15. October 1897 hieramts einbringen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 25. September 1897.

Zahl 1218

B. Sch. R. An der bereits auf 4 Classen erweiterten zweiclassigen Volksschule in Laserbach wird die zweite Lehrstelle mit dem vorläufigen Jahresgehalte der IV. Gehaltsklasse zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis zum 20. Oktober 1897 im vorgeschriebenen Wege hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 15. September 1897.

Zahl 1267

B. Sch. R. An der einclassigen neu gebauten Volksschule in Altbacher wird die Lehrer und Leiter-Stelle mit dem Jahresgehalte der IV. Gehaltsklasse nebst Funktionszulage und Naturalwohnung zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis zum 20. Oktober 1897 im vorgeschriebenen Wege hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 25. September 1897.

Zahl 1258

B. Sch. R. An der einclassigen Volksschule in Ebenthal wird die Lehrer und Leiter-Stelle mit dem Jahresgehalte per 450 fl., der Funktionszulage und der Naturalwohnung zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis zum 20. Oktober 1897 im vorgeschriebenen Wege hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 25. September 1897.

Listnica uredništva: Tudi danes smo morali zaradi nujnejših člankov in vestij oba stalna članka, poročilo o zborovanji „Zaveze“ in več dopisov odložiti. Potreba, da bi izhajal naš list po trikrat na mesec, postaja vedno večja, in skrajni čas je že, da se pride temu nedostatku v okom. Došlo nam je na naš oklic v zadnji številki že prav veliko izjav, v kojih se radostno pozdravlja ta naša najnovejša namera; upamo torej trdno, da bo v novem letu izhajal naš list vsaj trikrat na mesec. — **Na Gorenjsko.** Vaša zastopnika naj sprožita stvar pri seji c. kr. okr. šol. sveta ter naj se opirata na to-le odredbo:

Zahl 1977

L. Sch. R. In Anbetracht dessen, dass nach § 24 des Gesetzes vom 9. März 1879, L. G. Bl. Nr. 13, erledigte Lehrstellen nicht nur im amtlichen Landesblatte, sondern auch in einem oder mehreren fachmännischen Organen zur Besetzung auszuschreiben sind, wird der k. k. Bezirksschulrath (der k. k. Stadschulrath) über Ersuchen der Redaction des „Učiteljski Tovariš“ unter Hinweisung auf den h. ä. Erlass vom 21. Juni 1872, Z. 843, beziehungsweise 20. Juni 1886, Z. 1041 beauftragt, in Hinkunft alle Concursauschreibung von erledigten Lehrstellen der Redaction dieser der krainischen Lehrerschaft allgemeinen verbreiteten Fachzeitschrift mitzuthemen. (Vsled odborovega sklepa se računajo razpisi učiteljskih služb po 15 kr. petit-vrsta. Uredn.).

Auch wird dem k. k. Bezirksschulrath (dem k. k. Stadschulrath) ebenfalls über Ansuchen der genannten Redaction empfohlen, derselben Ernennungen von provisorischen Lehrern und Bestellungen von Aushilfslehrern behufs Verlaubarung thunlichst bekanntzugeben.

Laibach, am 6. October 1890.

Der k. k. Landespräsident:
Winkler.

An alle k. k. Bezirksschulrathen in Krain und den k. k. Stadschulrath in Laibach.

Listek upravnikov. Upravnik prav uljudno prosi, da se ga, č. gg. tovarišice in tovariši, blagovolite spomniti s pošiljativo naročnine. Leto se bliža h koncu, račune bo treba poravnati, a naročnine je še toliko zaostale! Kam pridemo? Vsaj nekaj gospic sotrudnic, pa tudi sotrudnikov uravnalo si je letos plačevanje popolnoma — plačali so naročnino za preteklo, pa tudi za tekoče leto. Tako je v redu! Kje so pa oni tovariši, na katere sem se s pismeno prošnjo obrnil? In koliko jih je, ki mi niti ne naznanijo, so li še pri življenju ali ne! K večjemu — oglasé se, da niso ničesar ali le prav malo na dolgu! — Toda, tovariši, saj to so vendar le izjeme!

Tovariši, pazite na ovitke dne 1. novembra; na njih bode izkazano, do kdaj ima kdo plačano naročnino. Ljubljanskim naročnikom izkazano bode uplačilo v listnici. — Prosim, da se mi eventuelne pomote takoj naznanijo.

Še nekaj Vas prosim: Ker je treba sestaviti nov imenik, bi se ognil rad vsake pomote. Prosim torej one naročnike, pri katerih je glede bivališča ali pošte kaj v neredu, da mi pomagajo pomoto popraviti! — Tovariši, ki se preselijo, naj mi pošljejo nov naslov. Četudi berem v časopisih premembo, ne vem pa, od katerega dne dotičnik tudi res ne biva v novem kraju — in pošiljati mu moram „Tovariša“ na staro bivališče.

Naročnina naj se blagovoli pošiljati prav na moje ime, da ne bode pomote — osobito: ne pošiljajte je mojemu predniku, kar se še vedno zgodi! — Prosim, da blagovoljno uvažujete moje želje! — Pozdravlja Vas toplo

Barje, 1. vinotoka 1897.

„Tovarišev“ upravnik
Črnagoj.

P. n.

Šolskim vodstvom in gg. trgovcem na Gorenjskem

naznanjam uljudno, da ima gospod

KARL FLORIAN, knjigotržec v Kranju

glavno zalogo mojih šolskih zvezkov v prid „Učiteljskemu konviktu“, katere prodaja po moji originalni ceni.

Z odličnim spoštovanjem

Jos. Petrič

(12—1)

trgovina s papirjem v Ljubljani.

Priporočilo!

Častitim gg. učiteljem uljudno priporočam svojo zalogo šolskih potreščin:

Papir, črnilo, svinčnike itd., najboljše vrste.

Bogato zalogo pisank izvrstnega papirja.

Zapisnike, pisanke itd. vežem po naročilu v vsaki množini in ceno. Primeren rabat. (10—2)

Odličnim spoštovanjem

Ivan Bonač

trgovina s papirjem in knjigoveznica

v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Jos. Petrič,

trgovec s papirjem

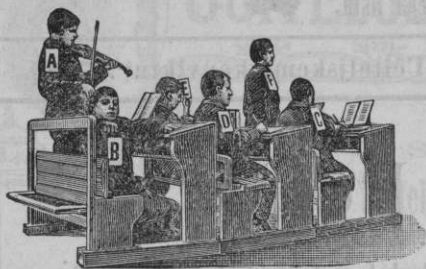
in (11—2)

izdelovatelj šolskih zvezkov

v Ljubljani na sv. Petra cesti

preskrbuje p. i. učiteljstvu

vsa knjigoveška dela po najnižjih cenah!

Ivan E. Weixl

v Kamnici pri Mariboru

priporoča svoje higij., c. in kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje po nizki ceni. — Ta sestav pridobil si je strokovnjaško in zdravniško simpatijo povsem, in je vpeljan že v mnogih šolah avstrij.-ogers. dežel in tudi Nemške države. (5—13)

Razgled gratis in franko.

Brata Eberl,

tovarna oljnatih barv, firneža in lakov; pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice

v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4.

prevzema vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in pohištvena dela. Slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom priporoča neblisčeeči lak za šolske table.

Delo reelno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah. (2—14)

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice št. 9

priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke v vsaki velikosti ter najboljše perilo in zavratnice po najnižji ceni.

Kdor si kupuje obleko, ogleda naj si najprvo najino zalogo.

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franko in zastonj. (3—14)

P. i. učiteljstvu znižane cene.

Franc Čuden

urar v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur, budilnikov, prstanov, uhanov, šivalnih strojev od 25 gld. naprej, biciklov od 125 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo natančno in točno.

Novi cenovniki na zahtevanje franko in zastonj. (4—14)

➡ Naročnike prosimo, da se ozirajo pri naročilih in nakupovanju na oznanila našega lista. ➡

➡ Šolski zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“. ➡

Josip Petrič,

trgovec s papirjem in izdelovatelj šolskih zvezkov

v prid „Učiteljskemu konviktu“

v Ljubljani na sv. Petra cesti

(blizo Frančiškanske cerkve)

priporoča svojo dobro urejeno trgovino s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem, ter nadalje svinčnike „družbe sv. Cirila in Metoda“.

V zalogi ima vedno najboljši pisarniški, pisemski, ovojni in raznovrstni drugi papir, kakor tudi „narodni papir“.

Velika izber držal, peres, gumic, šolskih ploščic, črtalnikov, čopičev, ravnil, risalnih desk, barvic, raznovrstnega črnila, bilježnikov, poslovnih in spominskih knjig, uradnih in drugih zavitkov ter sploh vse v to stroko spadajočih predmetov po najnižjih cenah.

➡ Častitim gospodom šolskim voditeljem, učiteljem in gospodičnam učiteljicam znižane cene! ➡

(6—10)

➡ Zahtevajte jih odločno v vseh trgovinah! ➡

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod Fran. Črnagoj v Ljubljani (na Barju).

Vse pošiljate naj se pošiljajo franko. Oznanila in poslanice se računijo za celo stran 10 gld., pol strani 6 gld., $\frac{1}{3}$ strani 4 gld., $\frac{1}{4}$ strani 3 gld., $\frac{1}{8}$ strani 2 gld. manjši inserati po 15 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljjanje po dogovoru.

Lastnik in založnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Milčeve tiskarne v Ljubljani.

Zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“ po načrtu g. mestnega učitelja A. Razingerja.

Zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“ so iz najboljšega papirja in okusno opravljeni.